

BILTEN besplatan primjerak DRUŠTVA PRIJATELJA PRIRODE
*GODINA 1 * BROJ 6 * ODŽAK * 1.7.2009.

Ekološki bilten

Društva prijatelja prirode "Lipa"

Tel.: 031 762 135

031 711 666

Fax.: 031 711 665

www.vrbovac.com

ivo.lubina.dino@tel.net.ba

Glavni i odgovorni urednik

Ivo Lubina

Izvršni urednik

Zijad Terzić

Redakcija

Niaz Šabić

Katarina Čamber

Asmer Kršić

Mirzeta Topolović

Grafička obrada

Goran Bačić

Lektor

prof. Dževida Porobić

Tiraž

200 primjeraka

Štampa

GRAFIK DESIGN Odžak

Projekt izdavanja Biltena financira:

Federalno ministarstvo okoliša i

turizma,

Ministarstvo za industriju, energetiku i

rudarstvo

i

Općina Odžak

GDJE SMO? KUDA ĆEMO

Kritički se osvrnuti na vlastiti rad nije zahvalno, često je taj pogled subjektivan i nerealan. Da bi o nečemu stvorili potpuniju sliku treba je pogledati iz više vizura. Naš Bilten je mlad, reklo bi se vrlo mlad, ali polako se približava kraj projektnog razdoblja za koji je osigurano financiranje. Kojim putem će dalje ne zavisi samo od ekipe koja ga uređuje. Podržali ste naš rad na izradi ovog glasila, slušali smo često Vaše pohvale i konstruktivne kritike. Pokušali smo biti bolji iz broja u broj. Ovih dana smo saznali da će naš projekt biti podržan i u narednom periodu od Federalnog ministarstva okoliša i turizma, a vjerujem da neće izostati ni podrška županijskih i općinskih vlasti.

Dragi čitaoci, na stranicama Biltena ima mjesta za sve Vaše ideje, prijedloge, priloge iz Vaše sredine i sve kako pozitivne tako i negativne primjere odnosa spram životne sredine ili prirode uopće. I ovaj put Vas pozivamo da se uključite u pripremu našeg Biltena i svojom kreativnošću doprinesete podizanju ekološke svijesti na ovom području. Željeli bi Vam na stranicama Biltena prikazati i prirodne ljepote našeg kraja i šire i pokrenuti Vas da se više krećete, više boravite u prirodi, da budete aktivniji i da posvetite više pažnje svome zdravlju. Nemojte koristiti automobil bez nužne potrebe, prošetajte do prodavaonice i odvezite se biciklom na posao. Kako odvojiti našu djecu od televizora, video igrice, dugotrajnog sjedenja za kompjuterom, izvesti ih iz zadimljenih i zagušljivih prostorija na svjež zrak? Pokušajmo, bez mnogo prisile, ponuditi im druženje u zdravijem okruženju, organizirati privlačne sadržaje ispod nebeskog svoda i na zelenom tepihu prirode. Bar pokušati možemo.

Urednik

SADRŽAJ

- Str. 2 Uvodnik**
Str. 3 Ivo Lubina: Svjetski dan zaštite životne sredine
Str. 4 Naša planeta nas treba
Str. 5 Ekološke oznake
Str. 6 Ivo Lubina: Borinom stazom
Str. 7 Ivo Lubina: Japetić
Str. 7 Katarina Čamber: Zagađenje voda
Str.8/9 Ivo Lubina: Po Vlašićkoj visoravni
Str. 10 Manda Pesinović: Civitas
Str. 11 Stevia (pripremila: Marija Lubina)
Str. 12 Asmer Kršić: Mladi ribolovci
Str. 13 Strategija zaštite okoliša
Str. 13 Katarina Čamber: Plodovi iz šume
Str. 14 Zrak (priredio: Fahrudin Huremović)
Str. 15 Pisma čitatelja
Str. 16 Foto vijesti/ Plan rada društva

Ivo Lubina

SVJETSKI DAN ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Svojom rezolucijom broj 2994, Generalna skupština Ujedinjenih naroda je 1972.godine proglasila **Svjetskim danom zaštite životne sredine** (WED World Environment Day) 5. juni, radi globalnog poticanja i razvoja svijesti ljudi o potrebi očuvanja i unapređenja odnosa spram životne sredine. Te godine i na taj dan u Stockolmu je održana Konferencija na kojoj je usvojen Program zaštite životne sredine Ujedinjenih naroda - UNEP, a koji predstavlja osnovni dokument skladnog života sa prirodom i racionalnom korištenju njenih resursa.

Svjetski dan zaštite životne sredine slavi se svake godine u više stotina zemalja svijeta, organiziraju se razne manifestacije sa ciljem podizanja svijesti o zaštiti prirode. Obilježavanje ove godine išlo je pod parolom

«Vaša Planeta vas treba Ujedinite se u suzbijanju klimatskih promjena».

U organizaciji udruženja BIHpak i Organizacije za razvoj turizma regije Doboj na dobojskoj tvrđavi, a u sklopu projekta «Promocija primarne selekcije i reciklaže otpada», održana je proslava Svjetskog dana zaštite životne sredine. Dodijeljene su nagrade za najbolje likovne i literarne radove učenika osnovnih škola na temu «Reciklaža ambalažnog otpada i odnos prema otpadu u mojoj okolini». Na amfiteatru Castrum Doboy priređen je monolog tvrđavske princeze i mačevanje vitezova. I u Sarajevu ispred BBI centra održala se slična proslava u organizaciji BIHpaka i ekološke organizacije Ekotim.

Bihpak je formiran oktobra 2007. godine sa ciljem da promovira upravljanje ambalažnim otpadom, smanjenje njegovog uticaja na okolinu, razvoj i unapređenje sistema skupljanja, povrata i reciklaže u Bosni i Hercegovini. Zalaže se za donošenje zakonskih okvira u oblasti ambalaže i ambalažnog otpada, u skladu sa zakonima EU.

Osnovali su ga Bihaćka pivara, Zvijezda, Teleoptic, DK Trade, Merkator BH, Bimal Brčko, Sarajevska pivara, Ilidžanski dijamant, Sarajevski kiseljak, Klas, Coca-Cola HBC BH, Prerada i promet mlijeka Tuzla i Vitinka Kozluk.

„Znanost bez vjere je neuvjerljiva...

A vjera bez znanosti je slijepa.“

Naša planeta nas treba. Moli nas i proklinje za pažnju i nježnost koje bismo morali pokloniti njoj i njenim darovima, te na umjerenost pri upotrebi i potrošnji njenih ukrasa resursa i supstanci bez kojih bi život svakog organizma bio nezamisliv. Naša planeta nas treba, a mi... ponekad ili često našu planetu nedovoljno poznajemo i nepravedni smo prema njoj, prema njenim darovima, prema njenim ukrasima. Nepravedni smo prema samima sebi, jer nemarnim i neodgovornim odnosom prema našoj planeti i okruženju sužavamo sopstvene životne prostore i uvjete zdravog življenja.

Pa, hajde da se, u sljedećih nekoliko naših biltena, malo družimo i bolje upoznamo sa našom planetom, njenim darovima, njenim ukrasima i okruženjem. Biće i korisno, i zabavno, i poučno. Svaka medalja ima dvije strane. Pametni ljudi se uvijek potrudu da upoznaju i provjere obadvije strane i tek tada se opredjeljuju za jednu, koja im je uvijek bliža srcu. Oni drugi...to ne čine nikada i zato sumnjaju, čak, i u ono što vide. Zato, pored silnih zlosmišljenih i izmišljenih podjela i razlika, koje caruju i čije smo žrtve, postoji samo nekoliko istinskih i suštinskih podjela i razlika, među kojima su u samom vrhu značaja i istine:

- Dobri ljudi, i oni drugi.
- Poštteni ljudi, i oni drugi.
- Vrijedni i marljivi ljudi, i oni drugi.
- Ljudi koji svjedoče istinom, i oni drugi.
- Ljudi koji njeguju i primjenjuju znanja, i oni drugi.
- Pametni ljudi, i oni drugi.
- , i oni drugi.

Raspakujemo pripremljenu medalju: Naša planeta, njeni darovi, njeni ukrasi i okruženje, i nudimo je vašoj provjeri i odabiru.

JEDNA STRANA MEDALJE. (Da li će vam postati bliža srcu? Vaša je odluka.)

„U početku stvori Bog nebo i zemlju. A zemlja bješe bez oblića i pusta, i bješe tama nad bezdanom: i duh Božji dizaše se nad vodom. I reče Bog: Neka bude svjetlost. I bi svjetlost. I vidje Bog svjetlost da je dobra; i rastavi Bog svjetlost od tame. I svjetlost nazva Bog dan, a tamu nazva noć. I bi večer, i bi jutro.

Dan prvi.

Potom reče Bog: Neka bude svod posred vode, da rastavlja vodu od vode. I stvori Bog svod. I rastavi vodu pod svodom od vode nad svodom; i bi tako. A svod nazva Bog nebo. I bi večer, i bi jutro.

Dan drugi.

Potom reče Bog: Neka se sabere voda što je pod nebom na jedno mjesto, i neka se pokaže suho. I bi tako. I suho nazva Bog zemlja, a zborišta vodena nazva mora; i vidje Bog da je dobro. Opet reče Bog: Neka pusti zemlja iz sebe travu, bilje, što nosi sjeme, i drvo rodno, koje rađa rod po svojim vrstama, u kojem će biti sjeme njegovo na zemlji. I bi tako. I pusti zemlja iz sebe travu, bilje, što nosi sjeme po svojim vrstama, i drvo, koje rađa rod u kojem je sjeme njegovo po njegovijem vrstama. I vidje Bog da je dobro. I bi večer, i bi jutro. **Dan treći.**

..... I bi večer, i bi jutro. **Dan četvrti.**

..... I bi večer, i bi jutro. **Dan peti.**

Potom reče Bog: Da načinim čovjeka po svojem obličju koji će biti gospodar od riba morskih i od ptica nebeskih, i od stoke, i od cijele zemlje, i od svih životinja što se miče po zemlji. I stvori Bog čovjeka po obličju svojem, po obličju Božije mu stvori ga; muško i žensko stvori ih. I blagoslovi ih Bog, i reče im Bog: Radujte se i množite se, i napunite zemlju, i vladajte njom, i budite gospodari od riba morskih i od ptica nebeskih i od svega zvjerinja što se miče po zemlji. I još reče Bog: Evo dao sam vam sve bilje što nosi sjeme po ovoj zemlji, i sva drveta rodna koja nose sjeme; to će vam biti za hranu. A svemu zvjerinju zemaljskom i svjema pticama nebeskim i svemu što se miče na zemlji i u čem ima duša živa, dao sam svu travu da jedu. I bi tako. Tada pogleda Bog sve što je stvorio, i gle, dobro bješe veoma. I bi večer, i bi jutro. **Dan šesti.**

Tako se dovrši nebo i zemlja i sva vojska njihova. I završi Bog do sedmoga dana djela svoja, koja učini; i počinu u sedmi dan od svih djela svojih, koja učini. I blagoslovi Bog sedmi dan, i posveti ga, jer u taj dan počinu od svih djela svojih koja učini. To je postajanje neba i zemlje, kad postaje, kad Gospodin Bog stvori zemlju i nebo. „

(* Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta Prva knjiga Mojsijeva koja se zove **Postanje** ili **Postanak**).

DRUGA STRANA MEDALJE. (Da li će vam postati bliža srcu? Vaša je odluka.)

Priča o Zemlji započela je prije, otprilike, 4.570 miliona godina kada su se prašina i plinovi koji su kružili oko Sunca

(nastalo prije, oko, 4.600 miliona godina) počeli povezivati u čvršće grudvice i grude (planetesimale). Međusobna gravitacija je proizvodila međusobno privlačenje ovih planetesimala, pa su se one čvrsto povezivale i na taj način formirale planet Zemlja. Na sličan ili istovjetan način nastali su i ostali planeti u Sunčevom sistemu: (Merkur, Venera, Mars, Jupiter, Saturn, Uran, Neptun i Pluton). Mladi planet Zemlja u početku je bio, praktički, užarena kugla koja je se u dosadašnjem vremenu trajanja hladila, zgušnjavala i očvršćivala u kojem procesu su nastali čvrsto tlo i vode.

Prva Zemljina atmosfera bila je sastavljena od otrovnih plinova: metana, vodika i amonijaka koji su se oslobađali iz vulkana koji su bijesnili na površini planeta. Nakon, otprilike, 1.000 miliona godina od nastanka planete Zemlja njena atmosfera (zrak) se počela čistiti, jer je vodena para sakupljena u oblacima počela padati u obliku kiše koja je ispirala i pročišćavala atmosferu. Pored ove funkcije, kiše su stvarale i obogaćivale vodene tokove i stajale vode na površini planete obezbjeđujući, na taj način, ponovno isparavanje vode i ponovne kiše koje su sve više isčišćavale atmosferu i doprinosile razvoju života i živih organizama na Zemlji. U tijeku trajanja ovog procesa pojavljuju se i rane mikroskopske biljke koje su započele proces razgradnje ugljičnog dioksida pri čemu se oslobađao kisik koji je bio, i ostao, neophodan za nastanak i razvoj živog svijeta, biljnih i životinjskih organizama, i dakako... ljudske vrste. Zahvaljujući ovom procesu, ili procesima, Zemlja je jedinstvena u Sunčevom sistemu, jer zahvaljujući vodi na površini planeta, kisiku u atmosferi i svjetlosti, i toplini Sunca, Zemlja je jedini planet Sunčevog sistema na kojem se odvija i traje život biljnih i životinjskih organizama i vrsta, i čovjeka.

nastavak na sljedećoj stranici

Gledano iz svemira Zemlja se vidi kao vodeni planet, odnosno, planet mora i oceana. Vodene površine pokrivaju 71 procenata površine planeta, a kopno se usidriilo na, samo, 29 procenata plašta planete Zemlja. Oko 50 miliona godina poslije nastanka planete, dakle, prije otprilike 4.520 miliona godina Zemlja se sudarila sa jednom stijenom koja je ušla u Zemljinu svemirsku putanju, a koja je bila veličine Marsa (promjer oko 6.700 kilometara). Uslijed ovog udara nastao je pljusak vrellog kamenja koje se, uslijed međusobne gravitacije, čvrsto povezal na načinivši, na taj način, Zemljin satelit Mjesec. Opisani sudar snažno je protresao Zemlju uslijed čega su gusti metali: željezo i nikal pali u središte kugle planeta čineći Zemljinu jezgru. Ovako formirana vrela i rastaljena Zemljina jezgra bila je umotana (ovijena) slojem vrellog i rastaljenog kamena koji je bio uzburkan i podsjećao je na vrelu kašu. Ovaj sloj oko Zemljine jezgre bio je debljine 3.000 kilometara po dubini. Nakon, otprilike, 100 miliona godina površina ovog sloja se ohladila i stvrdnula na koji način je nastala tanka Zemljina kora. Iako nam se čini da potpuno miruje, Zemlja se zapravo vrti oko svoje ose (zamišljena linija između južnog i sjevernog pola) prosječnom brzinom od preko 1.600 kilometara na sat (u pojasu ekvatora). Ovo brzo kretanje ne primjećujemo, jer nas o tlo čvrsto pritišće gravitacija. U ovoj vrtnji Zemlja napravi potpuni krug svakih 24 sata, zbog čega u svakom danu imamo 24 sata.

Okretanje Zemlje oko sopstvene ose izaziva kod promatrača utisak da Sunce izlazi na jednom, a zalazi na drugom mjestu što, opet, za posljedicu ima da vrijeme dana nije svugdje isto, odnosno jednako. Zato, da bi podne uvijek padalo usred dana, bez obzira gdje se nalazimo na Zemlji, svijet je podijeljen u 24 vremenske zone (jedna zona za svaki sat tijekom dana). Na primjer i sukladno ovome, kada je u Londonu podne (meridijan) u New Yorku je 7 sati ujutro. Neke države, poput Rusije, su tolike da imaju nekoliko vremenskih zona. Vrijeme u zapadnom dijelu Rusije može imati do 11 sati razlike u odnosu na vrijeme u istočnom dijelu Rusije.

Pored toga što se vrti oko sopstvene ose, na svom putovanju svemirom Zemlja se putanjom okreće i oko Sunca, pa se pogled na Sunce sa različitih položaja na Zemlji neprestano mijenja zbog čega, ne samo da nastaju i smjenjuju se dan i noć, nego nastaju i smjenjuju se i godišnja doba. U svakom trenutku, jedna polovica Zemlje okrenuta je prema Suncu, a druga polovica je okrenuta od Sunca i nalazi se u mraku, na koji način nastaju i izmjenjuju se dan i noć u različitim dijelovima svijeta. Usred ljeta na polovima Sunce nikad ne zalazi, pa dan traje neprekidno.

Na putanji oko Sunca, Zemlja puni krug napravi za godinu dana, odnosno preciznije, potrebno joj je 0,242 dana više od 365 dana, odnosno od kalendarske godine. Da bi i ovaj fenomen bio regularno riješen, svake četvrte godine na kraju februara mjeseca dodaje se jedan dan. Godina sa viškom jednog dana na kraju mjeseca februara naziva se i označava prijestupnom godinom.

Svaka medalja ima dvije strane. Bližu srcu biramo sami.

(Nastavak slijedi jer... NAŠA PLANETA NASTREBA)

VEKOLOŠKE OZNAKE

Okončana je procedura javnog natječaja i odabrano grafičko rješenje ekološke oznake koja predstavlja stiliziranu kombinaciju simbola jabuke i planete Zemlje sa eko-sloganom PRIJATELJ OKOLIŠA, čime se Federacija Bosne i Hercegovine priključila u sustav dodjele ekološke oznake koja pridonose očuvanju okoliša. Ekološka oznaka, kao tzv. mekani instrument politike zaštite okoliša, izravno je usmjerena na tržište s ciljem pružanja krajnjem potrošaču vjerodostojne informaciju o ekološkim karakteristikama proizvoda. Na natječaj, što ga je raspisalo Federalno ministarstvo okoliša i turizma, pristiglo je 57 šifriranih radova, a Povjerenstvo za odabir grafičkog rješenja eko-oznake i eko-sloganaje odlučilo je da prva nagrada pripadne autoru rada pod šifrom PRENJ, koji je kao eko-oznak predložio stiliziranu kombinaciju simbola jabuke i planete Zemlje sa eko-sloganom PRIJATELJ OKOLIŠA. Drugu nagradu Povjerenstvo je dodijelilo autoru rada pod šifrom 11-08-80 sa eko-oznakom i sloganom ČISTO BiH, dok je treća nagrada pripala autoru rada CVIJET OKOLIŠA sa istovjetnim eko-sloganom.

Autorski rad pod šifrom PRENJ predstavlja konačan izbor eko-oznake i eko-slogana Federacije BiH, te će biti objavljen u "Službenim novinama Federacije BiH".

Sama dodjela eko-oznake temelji se na unaprijed postavljenim kriterijima koje propisuje Pravilnik o eko-oznakama i načinu upravljanja eko-oznakama, a dodjeljivat će se proizvođačima onih proizvoda koji imaju odgovarajuću kvalitetu sa stajališta zaštite okoliša tijekom cjelokupnog životnog ciklusa proizvoda i označava onaj proizvod koji u odnosu na srodne ili iste ima smanjeni utjecaj na okoliš. Federalno ministarstvo okoliša i turizma planira provesti javnu kampanju kako bi u javnosti zaživjela svijest o ekološkoj prihvatljivosti kao "dodatnoj kvaliteti" proizvoda koju jamči eko-oznaka PRIJATELJ OKOLIŠA.

BORINOM STAZOM

PD Konjuh iz Tuzle je jedno od najboljih planinarskih društava u Bosni i Hercegovini. Iza sebe imaju preko pedeset godina postojanja, bezbroj osvojenih vrhova, dobitnici su mnogih nagrada i učesnici u

zahtjevnim pohodima. Posjetiti njihov dom na Javorju i učestvovati u tradicionalnom pohodu «Borinom stazom» je svakako cilj vrijedan pažnje.

I grupa odžačkih

planinara odazvala se pozivu i po prvi puta pohodila ovu zahtjevnu stazu. Uspeti se od Stupara (350 m n/v) preko vrha Bandera (1209 m) do prelijepog planinarskog doma na Javorju (1002 m) svakako je podvig za nas Posavce. Okupilo se toga dana na platou oko doma više stotina planinara iz petnaestak društava. Poslije uspona dobro je došla okrepa vrućeg čaja od planinskih trava, a za ručak domaćin je pripremio grah sa suhim mesom. Silazak je bio manje naporan, sada je opterećenje na koljena i vrhove prstiju. Usput smo imali priliku pogledati značajnu skupinu srednjovjekovnih stećaka.

Ivo Lubina

JAPETIĆ

O v o g o d i š n j i m okupljanjem planinara na Japetiću, kod planinarskog doma Žitnica, obilježeno je 120 godina od postavljanja piramide na Sljemenu, kao prvoga planinarskog objekta u Hrvatskoj. Šezdesetih godina poslije izgradnje doma na Sljemenu piramida je premještena na današnju lokaciju na vrh Japetića (879 m n/v). Domaćin «Dana hrvatskih planinara» HPD Jastrebarsko je obilježilo 60 godina postojanja i 30 godina Jaskanskog planinarskog puta. Petstotinjak planinara

su, pored ostalih uzvanika, pozdravili vođe hrvatske

ženske ekspedicije Darko Berljak i Ena Vrbek, članica ekspedicije koja se uspela na vrh Mount Everest. Na ovom događaju bila je prisutna i grupa odžačkih planinara.

Ivo Lubina

ZAGAĐENJE VODE

Katarina Čamber

Suvremena proizvodnja hrane i održivi razvoj uzrokovali su radikalne promjene u svjetskoj poljoprivredi gdje je ekološki uzgoj na prvom mjestu. Standardna poljoprivreda je prouzročila niz poremećaja u životnoj sredini, kao što su oštećenje i nestanak prirodnih biotopa, narušen krajolik, povlačenje i nestanak divljači, smanjenje broja biljnih vrsta, zagađenje vode nitratima i pesticidima, degradacija poljoprivrednog tla i sl.

Za zaštitu biljaka od štetočina, bolesti i korova upotrebljavaju se proizvodi kemijskog i biološkog porijekla, pesticidi. Otapanjem pesticida, u podzemne vode i vodotoke dolaze velike količine organskih tvari, tj. nutrijenata koji mogu ugroziti život vodenih organizama.

Jedan od najvećih uzroka onečišćenja vodenih zaliha je obogaćenje nutrijentima. Velike količine alga i ostalih makrofita razvijaju se kad su svjetlost, temperatura i supstrati dobro

zastupljeni. Alge rastu brzo kad u vodi ima dosta dušika i fosfora (primarni nutrijenti), što vrlo često završi cvjetanjem alga. Povećanje biomase alga može smanjiti uvjete za život vodenih organizama. Nutrijenti potiču neobuzdan rast alga što rezultira smanjenjem sunčeve svjetlosti čime se remete normalni uvjeti i pada koncentracija otopljenog kisika u vodi. Deoksidacija je uzrokovana bakterijskom razgradnjom organske tvari. Gubitak kisika u onečišćenim vodama može se nadoknaditi prozračivanjem ili fotosintetskom aktivnošću zelenih biljaka. Osim spomenutih dušika i fosfora, u vodi mogu biti prisutne anorganske soli (sulfati, kloridi..), te teški metali. S obzirom na količinu nutrijenata u vodi, možemo napraviti klasifikaciju jezera na oligotrofna, eutrofna i distrofna te na različita prijelazna stanja.

Oligotrofni sistem karakteriziraju

niska koncentracija nutrijenata, kvantitet vrsta je mali, a kvalitet velik, uglavnom anorganski sediment, visoka koncentracija kisika u hipolimnionu zbog male aktivnosti razlagača.

Eutrofni sistem je bogat nutrijentima, kvantitet vrsta je velik, a kvalitet mali, sediment je bogat organskom tvari čime je omogućena velika aktivnost razlagača koji troše kisik pa se u donjim slojevima vode i dnu stvaraju anaerobni uvjeti.

Glavna osobina distrofnih sistema je visoko produktivna litoralna zona koja stvara velike količine organske tvari što pogoduje zarašćivanju. Tendencija od oligotrofnih preko eutrofnih do distrofnih sistema je smanjivanje dubine zbog taloženja velike količine mrtve organske tvari nastale povećanom organskom produkcijom. Krajnja posljedica je pretvaranje vodenog ekosistema u kopneni (sukcesija ekosistema).

PO VLAŠIĆKOJ

Ivo Lubina

Provesti vikend u planini svakako je nesvakidašnji događaj za nas Posavce. Doživjeti impozantan pogled sa Devečanskih stijena na travničku kotlinu (a preko nje na vrhove Vranice i Bjelašnice), udisati svjež planinski zrak, osjetiti snagu vjetra i sunca na nadmorskim visinama preko hiljadu metara, studen vode iz planinskog izvora, izlazak i zalazak sunca na dalekom horizontu čari su koje nas ponovo vraćaju u planine. Od prošlogodišnje ekipe falio je samo Ivcan (mali Anto slavio imendan), ali pet-šest novih članova ekspedicije na Vlašiću nije se pokajalo što se pridružilo ekipi. Mada je bilo, prilikom uspona od Paklareva (oko 600 m n/v) do planinarskog doma na Galici (1550 m n/v), postavljanja pitanja: «Šta je ovo meni trebalo?», ali kad smo izašli na Ćorbinu stjenu, odgovor je bio: «Vrijedilo se za ovo znojiti».

Naši vodiči Budo i Senči, članovi Planinarskog sportskog društva «Galica» iz Turbeta, posebno su pratili puls «brdara» i diktirali tempo. Kratki zastanci da se uzme malo zraka i vode (a Mirka i nešto konkretno) bili su česti, da ne

prokuhamo.

Kod galičkog doma zatekli smo delegaciju iz PS BiH, Mirsada, predsjednika Saveza, «Djevojčicu», generalnog sekretara Saveza, Senada, člana Upravnog odbora i «Hadžiju», ikonu sarajevskih planinara.

VISORAVNI

Upravo su završavali inspekciju prostora oko doma gdje se početkom augusta očekuje preko dvije hiljade planinara na Sletu planinara BiH.

Neko je više, neko manje, odspavao u novoizgrađenom domu (i još se gradi), ali svi su u jutro bili na nogama. Neko je lumpovao dugo u noć (do jutra), neko nije mogao da zaspi od muzike i pjesme, neko zbog cimerovog hrkanja, a nekog su uznemiravali telefonski pozivi obitelji iz Odžaka. Dionica do planinarskog doma na Devečanima (1768 m n/v) nije bila prezahtjevna. Zijo (domar, znamo ga od prošle godine) nas dočekao sa kavom i čajem od brižno biranih planinskih trava.

Poslije pauze ekipa se dijeli. Na vrh Vlašića, Opaljenik 1943 m n/v, uputili su se «momci» njih četvorica, Enis i ja, a ostali su se preko pašnjaka spuštali prema Galici. Tempo je sada jači, nema zastanaka. Televizijski odašiljač se vidi cijelom trasom i vuče

nas nekom kohezivnom silom. Spuštanje na Babanovac, opterećenje je sada na zglobovima, koljenima i vrhovima prstiju.

Bio je to vikend koji se dugo pamti, a zgode se prepričavaju na sljedećim druženjima.

CIVITAS

Manda Pesinović

Kao i svake godine, tako i ove, održano je županijsko natjecanje iz Civitasa „Projekt građanin“. Natjecanje je održano 24. travnja u Centru za kulturu u Odžaku. Na njemu su sudjelovale gotovo sve škole Posavske županije, a Osnovna škola Vladimira Nazora bila je domaćin ovog natjecanja. Učenici naše škole predstavili su se temom „Zbrinjavanje otrovnog ambalažnog otpada“. Ovaj projekt započeli smo početkom ove školske godine, te uz niz poteškoća i problema uspjeli ga ipak privesti kraju. Veliki problem koji zahvaća područje Posavske županije jest odlaganje otrovnog ambalažnog otpada. Građani nisu upućeni ni svjesni koja vrsta otpada jest otrovni otpad i što sve može uzrokovati. Otrovni otpad je svaki otpad koji će nekom osobinom (zapaljivosti, eksplozivnosti, toksičnosti, nadražljivosti, infektivnosti...) ugroziti život čovjeka, biljni i životinjski svijet. Iz ankete koju smo proveli među građanima uočili smo da više od 50% građana pale takav otpad. Nešto manje njih zakopava, baca u rijeke, jezera i slično. Tim postupkom građani ne samo da uništavaju okoliš (vodu, zrak, zemlju i dr.) nego dovode u opasnost vlastito zdravlje. Nakon razgovora s VD ravnateljicom naše škole Maricom Jelušić, doznali smo koliko je ona upoznata sa ovim problemom i na koji način ona odlaže ovu vrstu otpada. Naglasila je da ovo predstavlja veliki problem ali da ga nitko ne rješava, a svi su svjesni posljedica. Ravnateljica nas je uputila gospodinu Ivi Lubini, predsjedniku Društva prijatelja prirode «Lipa». On je rekao da je ovaj problem veoma izražen u našoj županiji. Budući da je naša županija poljoprivredna regija, ovaj probleme tiče se svakog građanina, jer opasni otpad, osim što utječe na biljke i prirodu, utječe i na čovjeka. Razgovarali smo i s profesoricom kemije Ljiljanom Paradžik, koja ovaj problem smatra važnim jer utječe na podzemne vode, kvalitetu tla, a samim tim i na čovjeka. Profesorica smatra da ni razvijene zemlje nisu riješile ovaj problem, a najjednostavniji način je postavljanje posebnih skladišta i deponija namijenjenih za ovaj otpad. Posjetili smo i dr. Antu Majića, gdje smo doznali da je problem zbrinjavanja otrovnog ambalažnog otpada vidljiv i na

području medicine. Rekao nam je da postoje slučajevi trovanja pesticidima, osobito kod djece ali bilo je slučajeva i kod odraslih. Obratili smo se i našem načelniku Luki Juriću, koji ovaj problem smatra vrlo važnim za našu zajednicu. Načelnik nije upoznat da li postoji zakon, ali da i postoji ne bi mu se posvećivala dovoljna pažnja. Nakon obavljenih razgovora, naša sekcija dala je neke prijedloge za rješavanje ovog problema kao npr.: da se donese zakon koji se odnosi na zbrinjavanje ove vrste otpada, da se uvede plaćanje kazne za svako neadekvatno zbrinjavanje ovog otpada, da se putem Radio postaje Odžaka potaknu građani kako bi i oni pomogli u rješavanju ovog problema, da se održe javne tribine o ovome problemu, održe predavanja u školi pred nastavnicima i djecom, po gradu lijepe letci, koji ukazuju na ovaj problem itd. Iako smo neke prijedloge i uspjeli ostvariti, sve je to nedovoljno za rješavanje ovoga problema. Za ovaj problem neophodno je pronaći adekvatno rješenje. To bi značilo da se mora donijeti zakon ili pronaći mjesto za odlaganje ove vrste otpada ili, ukoliko postoje druga rješenja, a rješenja zasigurno postoje, samo ih treba pronaći!

Učenici koji su predstavljali našu školu na županijskom natjecanju bili su: Adnana Alimanović, Mateo Crnić, Tihomir Radić, Blaženka Blažević, Dajana Alić, Stjepan Ravnjak, Nihada Mehmedović, Kerim Kahrman, a voditeljice su bile Šefika Sejdić i Manda Pesinović. Iako nam posao nije bio lagan, naš se trud i rad isplatio jer

smo osvojili prvo mjesto i predstavljali našu županiju na državnoj smotri 16. i 17. svibnja u Sarajevu.

Na državnoj smotri sudjelovala je 31 škola (16 osnovnih i 15 srednjih škola) iz cijele BiH, koje su radile na identifikaciji i rješavanju problema javne politike u svojoj zajednici. Prvi dan učenici su proveli u obilasku Parlamenta BiH i grada Sarajeva. Poseban gost na ovogodišnjoj smotri bio je sin čuvenog borca za ljudska prava dr. Martina Luther Kinga Juniora, koji je održao predavanje. Drugi dan započeo je radionicama učenika, te ocjenjivanjem i procjenjivanjem portofolija drugih ekipa. Nakon sajma s izmjenama i radionicama, učenici su dobili certifikate i nagrade, te je time zatvorena Finalna smotra. Učenicima, a tako i njihovim voditeljima, odlazak na smotru bio je jedno novo i lijepo iskustvo.

STEVIA

Pripremila:
Marija Lubina

Iako je zapadni svijet još prije 78 godina proučio kemizam stevije, potpuno neškodljive biljke 300 puta slađe od šećera, političkim vezama i pseudoznanstvenim podmetanjima moćne su kompanije dva desetljeća tjerale svijet na trovanje umjetnim zaslađivačima. U prosincu je, naime, Uprava za hranu i lijekove (FDA) u SAD-u dopustila neograničenu upotrebu stevije u ljudskoj prehrani, a milijuni dijabetičara te svih onih koji su ranije igrali rulet sa sve izvjesnijom kancerogenošću aspartama i ciklamata, konačno su o d a h n u l i .

Unatoč ekstremno slatkom okusu prirodnih spojeva u biljci *Stevia rebaudiana*, ona ne izaziva karijes, kalorična joj je vrijednost nikakva, što znači da ne deblja, a djelatni su joj sastojci otporni na temperature do 212 Celzijevih stupnjeva, pa se s njom može i kuhati. Navodno povoljno djeluje kod visokog tlaka, žgaravice te problema s tolerancijom glukoze. Stoga se već stoljećima koristi u Brazilu i Paragvaju, a od 1971. dobrim je dijelom istisnula umjetne zaslađivače u Japanu te u Kini, J. Koreji, Tajvanu i Maleziji. No, kako se uopće dogodilo da biljka, koja je očito pravi dar prirode, gotovo dva desetljeća bude zabranjena u zapadnom svijetu, koji si komplimentira da je slobodan i demokratski, i zašto je stevija četvrt stoljeća bila na udaru rijetko prljavih korporacijskih k a m p a n j a ?

Švicarski znanstvenik dr. Moises Santiago Bertoni otkrio je steviju 1899. u Paragvaju te ju je svrstao u porodicu krizantema, a 1931. francuski su znanstvenici izolirali stevizoide i rebaudizoide,

koji steviji daju ekstremno sladak okus. Stevijine preparate u prehrambenoj se industriji najprije počelo koristiti u Japanu, u kojemu je njome danas zaslađena većina napitaka, a potom se njena upotreba stala širiti jugoistočnom Azijom. Tu su počeli problemi za proizvođače šećera, ali i kompanije poput Monsanto, vodećeg svjetskog proizvođača umjetnih zaslađivača, ozloglašenog po tome što je u Prvom svjetskom ratu prvi pokrenuo proizvodnju opasnih k e m i k a l i j a .

Američki ekonomist i pisac William Engdahl u lipnju je proglasio Monsanto za najopasniju kompaniju u proizvodnji GMO-a u svijetu. Kako je upitan postao opstanak vrlo profitabilne industrije, počele su političke igre u centrima moći, jer se steviju, kao biljku iz prirode, nije moglo patentirati. 1985. kvintet američkih znanstvenika zaključio je da su metaboliti stevizoida kancerogeni. Iako je 1991. jedna druga skupina

znanstvenika zaključila da je prethodno istraživanje plod manipulacije, da bi “pod tim uvjetima čak i destilirana voda ispala kancerogena” te da nema govora o tome da je stevija opasna za zdravlje, o čemu se pisalo i u Oxford Journals, američka FDA iste je godine, na traženje “anonimnog žalitelja”, zabranila upotrebu stevije i njenih pripravaka u prehrani. Na steviju se nije primijenila metoda FDA, utvrđena još 1958., da je sigurna svaka prirodna supstanca kod koje nisu prijavljene štetne posljedice, što je bio presedan. Kod odobravanja aspartama također je učinjen presedan, ali potpuno drugačiji. Nakon njegova otkrića 1965., zbog sumnji da izaziva tumor na mozgu, oko njega su se koplja lomila do 1981., kada je Ronald Reagan za povjerenika FDA postavio Arthura H. Hayesa, koji je dopustio ograničenu upotrebu aspartama, e kako bi do 1996. bile skinute sve restrikcije.

MIADI RIBOLOVCI

Asmer Kršić

UGSR "ODŽAK" 07.6.2009 organiziralo je takmičenje udicom na plovak za mlađe kategorije svog članstva na lokalitetu jezera Fazankuša.

Poredak pobjednika:

KATEGORIJA - PIONIRKE

1. mjesto sa 1932 boda osvojila je **Kujraković Elvira**;

KATEGORIJA PIONIRI

1. mjesto sa 2730 bodova - **Kurbašić Alis**;

KATEGORIJA OMLADINKE sa 317 bodova - **Hrgarek Alisa**;

KATEGORIJA OMLADINCI sa 687 bodova

1. mjesto - **Rahimić Mirsad**.

Sekcija mladih ribolovaca održava redovne treninge nedjeljom na jezeru Fazankuša.

STRATEGIJE ZAŠTITE OKOLIŠA

agencijska vijest

Parlament Federacije BiH je jednoglasno usvojio Prijedlog Federalne strategije zaštite okoliša. Obzirom da se Bosna i Hercegovina opredijelila za proces stabilizacije i pridruživanja Europskoj uniji, a da je Sektor okoliša jedan od visoko pozicioniranih prioriteta Europske unije, strategije zaštite okoliša u Federaciji BiH i RS, su dokumenti koji će imati jednu od ključnih uloga na tom putu. Druga ključna odrednica u definiranju strateških opredjeljenja je prilagođavanje našeg društva konceptu i filozofiji održivog razvoja. Izrada Federalne strategije zaštite okoliša propisana

je članom 48. Zakona o zaštiti okoliša (Sl. novine Federacije BiH br.33/03), a za pripremu njenog prijedloga nadležno je Federalno ministarstvo okoliša i turizma. U tom smislu je napravljen projektni zadatak, a na javnom tenderu, za izradu nacрта Federalne strategije po odgovarajućoj metodologiji, kao najbolja kvalificirana ponuda odabran je konzorcij od tri firme iz Sarajeva: Bosna s Oil; Institut za hidrotehniku i I P S A .

Sastavni dijelovi Federalne strategije zaštite okoliša, koja se donosi na period od 10 godina su:

- Federalna strategija zaštite prirode;
- Federalna strategija zaštite zraka;
- Federalna strategija upravljanja

o t p a d o m ;
· Federalna strategija zaštite voda, odnosno, upravljanja vodama, koja se r a d i p o s e b n o .

Federalna strategija upravljanja vodama, prema Zakonu o vodama je sastavni dio Federalne strategije zaštite okoliša, ali je za njenu izradu nadležno Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Stoga su Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i Federalno ministarstvo okoliša i turizma koordinirano radili na izradi projektnih zadataka, kao i na aktivnostima izrade ovih strateških d o k u m e n a t a .

PLODOVI IZ ŠUME

Katarina Čamber

Gljive su svuda oko nas, ali većina ih je skrivena od pogleda. Često ih primijetimo samo kada se razmnožavaju jer tada razviju nadzemni dio, stručak i klobuk, koji služe za rasprostranjivanje.

U namirnicama koje ljudi svakodnevno konzumiraju nalaze se i neki „živi sastojci“. U kruhu i pivu se nalazi kvasac. To je vrlo neobičan tip gljiva jer se sastoji od samo jedne stanice. Šećer koristi kao hranu, proizvodeći alkohol i ugljični dioksid kao otpadne produkte. Tijekom stoljeća proizvođači piva i vina odabrali su sojeve kvasca koji im najviše odgovaraju. U pekarskoj industriji se koristi *Saccharomyces cerevisiae*, tj. pekarski kvasac, a u proizvodnji piva *Saccharomyces carlsbergensis*, koji je dobio naziv po danskoj pivovari Carlsberg gdje je prvi puta izoliran 1880. godine.

Iako gljive često smatramo biljkama, otkriveno je da su genetički sličnije životinjama. Nemaju korijen ni listove i ne služe se sunčevom svjetlošću za preživljavanje. Gljive žive tako što pružaju mikroskopske niti kroz tlo

ili drvo, hraneći se svim hranjivim tvarima koje nađu i koje natope probavnim sokovima. U klobuku imaju spore koje raznosi vjetar i na taj način ih rasprostranjuje.

Najsmrtonosnija gljiva na svijetu je zelena pupavka. Samo 5mg njezina otrova može ubiti čovjeka. Razlikuje se od jestivih gljiva po velikom neravnom prstenu na tijelu. Raste u šumama u ranu jesen.

Gljive iz roda *Fusarium* rade ogromne štete na građevinama. One mogu prorasti kroz beton, crijep ili cigle u potrazi za drvom. Hranidbene niti ove gljive se probijaju dok ne nađu prolaz što se najčešće vidi kao pukotina, jer je drvo izjedeno iznutra. Tjednima ili mjesecima kasnije pojavljuju se gljive u obliku jastučića koje proizvode milijune mikroskopskih spora. Spore počinju klijati čim dospiju u vlažno drvo, a jedini način da se zaustavi njihov rast jest otkloniti i zapaliti zaraženo drvo.

Godine 1992. je u Michiganu u SAD-u otkrivena gljiva *Armillaria bulbosa*, koja se ispod površine tla prostirala na više od 15 ha. Procijenjeno je da ta gljiva teži 100 tona (kao i plavetni kit) i da je stara 1500 godina.

ZRAK

Priredio: Fahrudin Huremović

Svi znamo da je zrak jedan od elemenata bez kojih ne bi bilo života na Zemlji. Po svom sastavu, zrak je smjesa plinova: dušika, ugljičnog dioksida, kisika... Svaki oblik života ovisi o atmosferi i najprije osjeti promjene kvalitete zraka. Zemljina atmosfera je slojevite građe. Najbliža i najznačajnija je troposfera, tanak sloj plinova iznad kojeg prestaje svaki oblik života na Zemlji. Sadrži oko 80% mase svih plinova u atmosferi. Preostalih 20% mase atmosfere nalazi se u stratosferi u kojoj se nalazi i ozonski sloj. Poremećaj u atmosferi izazvan naglim industrijskim razvojem, prekomjernim iscrpljivanjem prirodnih bogatstava, intenzivnom poljoprivrednom proizvodnjom uz umjetna gnojiva i zaštitna sredstva, korištenjem plastičnih masa i nebrojenim drugim aktivnostima, prenosi se u više slojeve do ozona i dalje. Iz starih zapisa spoznaje se da su onečišćenja zraka bila prisutna odavno. Najčešći prijašnji zagađivači zraka su bili vulkani i ciklonske oluje. Danas je najveći zagađivač čovjek. Upravo čovjek stvara sve više i više zagađivača.

Najveći izvori onečišćenja zraka su: Oraznovrsna industrija, automobilski promet, grijanje izgaranjem fosilnih goriva, termoelektrane, odlagališta smeća, otpadne vode, moderna poljoprivredna proizvodnja, zastarjela kompjutorska oprema, radioaktivni otpad, itd. **Najčešći zagađivači zraka** su: **Oksidi sumpora**, ugljika i dušika, ozon, freoni, teški metali, umjetna gnojiva, deterdženti, radioaktivni elementi, nafta i naftni derivati. **Već vidljive posljedice zagađenja** su: uništenje pojedinih biljnih i životinjskih vrsta, promjena reljefa uslijed krčenja šuma, podizanje razine mora uslijed otapanja leda na polovima Zemlje, smanjenje izvora pitke vode, alergije

i bolesti dišnih organa, uništenje ozonskog sloja na polovima, pojačano djelovanje štetnog Sunčevog zračenja i rak kože, kisele kiše, genetske promjene i poremećaji. Zagađivači zraka djeluju različito: **Otrovne su kemikalije**, reagiraju s vodom i vlagom stvarajući kiseline, pod djelovanjem Sunčeve svjetlosti međusobno reagiraju dajući još štetnije produkte, upliću se u prirodne procese remeteći im ravnotežu, i sl. Londonski smog sinonim je lošeg zraka koji u magli sadrži čestice prašine i drugih tvari, ali ponajviše oksida sumpora. U tom gradu je 1952. godine umrlo mnogo ljudi od smoga.

Oksidi sumpora. Spaljivanjem fosilnih goriva koja sadrže sumpor u dimnjacima, automobilskim motorima ili termoelektranama, nastaje **sumporov (IV) oksid**. Dio SO_2 koji se oslobodi u atmosferu, prelazi u **sumporov (VI) oksid** djelovanjem kisika iz zraka i drugih onečišćenja koja pospješuju reakciju. Oba oksida sumpora su topljiva u vodi i s njom reagiraju dajući kisele otopine, **kiselu kišu**. S oborinama kisele kiše dopijevaju u rijeke, jezera i tlo. Uzrokuju sušenje i propadanje bilja, pogotovo crnogoričnih šuma, smanjuju plodnost tla i podižu kiselost voda.

Oksidi dušika. Najčešće zastupljeni su **dušikov (II) oksid**, **NO**, i **dušikov (IV) oksid**, **NO₂**. Nastaju sagorijevanjem fosilnih goriva pri visokim temperaturama, npr. radom automobilskih motora, sagorijevanjem zemnog plina ili kao sporedni produkt u proizvodnji boja, lijekova, plastičnih masa i sl. Pod djelovanjem Sunčeve svjetlosti oksidi dušika i kisik reagiraju dajući plin **ozon**, **O₃**. Ozon dalje reagira s ugljikovodicima u zraku i stvara tzv. **fotomog** koji izaziva suženje očiju

i dišne smetnje.

Ozonski omotač. Ozonski omotač je veoma bitan za život na Zemlji. Jedinstven prirodni proces pretvorbe kisika u ozon i obrnuto u višim slojevima atmosfere troši štetno UV zračenje i čuva život na Zemlji. Sloj ozona je veoma tanak i čovjek je svojim neznanjem u velikoj mjeri narušio njegovu ravnotežu. Ovdje govorimo o tzv. **ozonskim rupama**. To su oštećenja u ozonskom omotaču koja omogućuju ponovno pojačano prodiranje UV zračenja na Zemlju i mnoge neželjene posljedice (rak kože). Uzrok razaranja ozonskog omotača su plinovi **freoni**. To su derivati ugljikovodika s klorom i fluorom, CF_2Cl_2 , CFCl_3 , i sl. Služili su kao potisni plinovi u sprejevima, dezodoransima, rashladnim sustavima. Polako putuju u više slojeve atmosfere gdje, nažalost, pod djelovanjem Sunčeva UV zračenja oslobađaju atome klora. Klor razara ozon u nizu složenih fotokemijskih reakcija. Jedan atom klora može uništiti tisuće molekula ozona prije nego prestane djelovati.

Oksidi ugljika. **Ugljikov monoksid**, **CO**, nastaje pretežno ljudskom aktivnošću i vrlo je otrovan plin. **Ugljikov dioksid**, **CO₂**, je sastavni dio atmosfere i zajedno s vodenom parom i drugim plinovima predstavlja toplinski regulator Zemlje. Danju propušta Sunčevu toplinu na površinu Zemlje, a noću samo dio toplinskog Zemljinog omotača u svemir. Zato je naša planeta ugodna za život. Međutim, prirodna ravnoteža ugljikova (IV) oksida je veoma poremećena. Prekomjerno oslobađanje **CO₂** uslijed upotrebe fosilnih goriva, izazvalo je tzv. „**efekt staklenika**“. Ukratko, previše topline na površini Zemlje se danju akumulira, a premalo noću propusti u svemir jer je upijaju i zadržavaju prekomjerne molekule **CO₂**. Izravne posljedice zagrijavanja planeta su ubrzano otapanje leda na Zemljinim polovima, neravnomjeran raspored oborina i sveukupne promjene klimе.

nastavak na sljedećoj stranici

Ima li lijeka? Ima! Razvila se nova prirodna znanost, **ekologija**, koja proučava odnos živih organizama prema svojoj životnoj okolini. Probudena svijest daje nade da će stvarno zaživjeti sklad s prirodom, iako je danas čovječanstvo još daleko od tog c i l j a . Rješenja su moguća u novim naučnim spoznajama, novim navikama, štednji, iskorištavanju i pravilnom skladištenju otpada, smanjenju razlika između bogatog i razvijenijeg prema siromašnom dijelu svijeta. Navedena su rješenja običnom „malom čovjeku“, nažalost, izvan utjecaja. O našoj planeti odlučuju neki drugi negdje drugdje.

Šta onda može svaki čovjek učiniti da doprinese boljem, zdravijem i ljepšem okolišu? **Mnogo!** Štedjeti vodu i energiju, smanjiti upotrebu deterdženata i koristiti deterdžente bez fosfata, koristiti manje plastičnu jednokratnu, a više ambalažu trajnije upotrebe, ne spaljivati smeće i plastičnu ambalažu sam na neprikladnoj temperaturi, pravilno prikupljati i razvrstavati otpad; ne bacati u kanalizaciju stare lijekove, boje, motorna ulja, sredstva za zaštitu bilja, i sl., voziti bicikl i koristiti javni promet, upotrebljavati dezodoranse bez freona, pokupiti otpad iza sebe u prirodi ili na plaži.

Svako ko pomisli da ga se ovo baš i ne tiče, zaboravlja da nedostatak hrane ubija tokom nekoliko sedmica, nedostatak vode tokom nekoliko dana, a nedostatak zraka za samo nekoliko minuta!

PISMA ČITATELJA

Poštovana redakcijo,

Redovno čitam vaš Bilten, sve u svemu, nije loš, ali imam jednu zamjerku. Naime, nije tačno da se šporeti neodgovorno bacaju u Bosnu iz čistog primitivizma. Šporeti se bacaju i iz ljubavi! Prilažem stoga ovu pjesmu kao dokaz kako ljubav ne bira sredstva da dođe do svog ostvarenja.

*Srdačno vas pozdravljam
(Ime poznato Redakciji)*

Bosna

Ja sve ove dane s ove vamo strane
prema tebi gradim link
Šporete i fosne slažem preko Bosne
Zar ne čuješ ljubavni mi rik

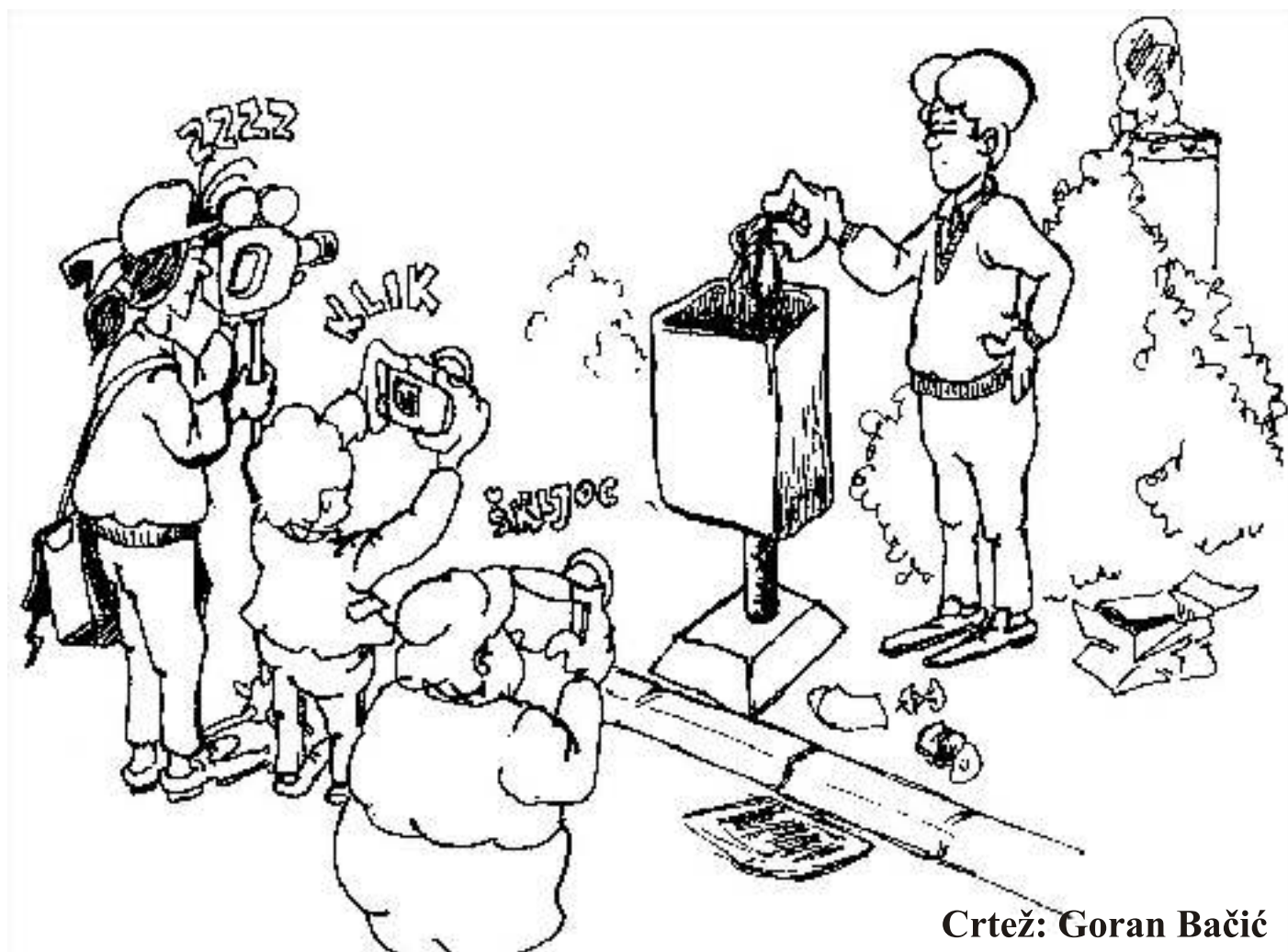
Mešćini si rekla, da si pitu pekla
I da ću je probat jedini
Mene si zvala, a drugom dala
A dje ba sorry, izvini

Ref. 2x

Ko bi reko čuda da se dese
Pa da Bosna šporete odnese
Da ne mogu tebi doć
Pitu probat nikada ti moć

Sve sjedim u mraku, čučim u budžaku
Želudac si varam
Krušna mrvica pusta neće mi u usta
Samo tvoja pita bundavara.

↑ Iz turističke ponude grada: Bacanje otpadaka u kantu za smeće

PLAN RADA DRUŠTVA

05.07.2009.g.
NINOŠ 287 m - kružno

15-16.07.2009.g.
VUČIJAČKI MARATON
1.dan: Potočani Dobra Voda Plehan
2.dan: Plehan Koraće Žeravac

19.07.2009.g.
MODRIČA - kružno
Odžak Bos. Šamac Modriča Odžak

08.08.2009.g.
SLET PLANINARA B i H
Galica - Vlačić

